

Єгор Володимирович ЗАВ'ЯЛОВ

студент, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2081-2634>

e-mail: zavialov00002@gmail.com

Олександр Анатолійович МАЦАК

студент, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1328-9734>

e-mail: Mr.DanSkyu@gmail.com

ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ НА ВОДНІ ОБ'ЄКТИ: ЧИ Є ВОНА?

У сучасних умовах, коли питання збереження та раціонального використання водних ресурсів України набуває особливої уваги в умовах збройної російської агресії, аналіз правових засад права власності на водні об'єкти отримує новий поштовх для дослідження та є особливо актуальним з погляду можливості власників водних об'єктів обчислювати збитки, завдані водним ресурсам, – напрям, що включає забруднення, засмічення, вичерпання та інші дії стосовно водних ресурсів, які можуть погіршити умови водопостачання, завдати шкоди здоров'ю людей, спричинити зменшення рибних запасів та інших об'єктів водного промислу, погіршення умов існування диких тварин тощо. Акцентовано, що водні ресурси є ключовим фактором не тільки для екологічної стабільності, але й для соціально-економічного розвитку країни. Окремі аспекти колізії положень Земельного та Водного кодексів України розглянуто з позиції аналізу міжнародного екологічного права. Розроблено та запропоновано відповідні зміни до Водного кодексу України.

Ключові слова: екологічні інтереси, завдані водним ресурсам збитки, замкнені природні водойми, право на землі водного фонду, колізії права

ВСТУП

Інститут права власності займає одне з провідних місць в Україні, з моменту запровадження якого постійно порушується питання можливості перебування тих чи інших об'єктів на праві приватної власності. Це питання не оминуло й права власності на природні ресурси, що обумовлюється насамперед характерною особливістю природних ресурсів – їх вичерпністю. Важливе місце серед природних ресурсів належить саме водним ресурсам, які займають центральне місце не лише у підтримці екологічного балансу, але й у сприянні соціально-економічному прогресу нації. Нині у світі все частіше підіймається питання про нестачу питної води, чим значно актуалізується питання права власності на водні об'єкти, особливо в Україні, яка вважається маловодною країною (за оцінками Світового банку, Україна посіла 125 місце серед 180 країн за показником «кількість питної води на душу населення»). У зв'язку із чим маємо констатувати, що формування правових засад інституту права власності на природні ресурси, зокрема на воду, набуває важливого значення в умовах обмеженості водних ресурсів та їх важливості для життєдіяльності людини та збереження природного середовища. Наголосимо, що ефективне регулювання права власності на водні об'єкти відіграє критичну роль у керуванні водними ресурсами, забезпечуючи населення доступом до якісної питної води, підтримуючи сільськогосподарські потреби та водозабезпечення промисловості, що безпосередньо впливає на здоров'я населення, продовольчу безпеку та економічний добробут країни. Відтак, формування правових засад права власності на водні об'єкти є невід'ємним елементом сталого розвитку країни, що вимагає уважного підходу та балансування між публічними та приватними екологічними інтересами, що й підводить до питання приватної власності на водні об'єкти та сучасних колізій земельного та

водного законодавства в означеній сфері.

Відповідно до ст. 6 Водного кодексу України (ВКУ) «води (водні об'єкти) є виключно власністю Українського народу і надаються тільки у користування», тоді як ст. 59 Земельного кодексу України (ЗКУ) дозволяє право приватної власності на водні об'єкти. Ця суперечність є нічим іншим як колізією в законодавстві, яка характеризується суперечністю між нормами права, закріпленими в законодавстві. Водночас колізію в законодавстві необхідно відрізнити від дефекту права, яке найчастіше охоплює поняття зайве дублювання норм права, прогалини у праві, нераціональне розташування правових норм, логічну недосконалість правових конструкцій тощо.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Методологічну основу статті становить комплекс загальнофілософських, загальнонаукових, спеціальнонаукових і власне правових методів. Так, емпіричні методи опису та аналізу застосовано у дослідженні поняття водних об'єктів, права власності на них; формально-юридичний метод – в аналізі законодавства, аналіз та синтез – для систематизації правових норм стосовно порушеної проблеми, індукція та абдукція – для узагальнення інформаційної бази дослідження та розроблення результатів дослідження.

МЕТА дослідження полягає у всебічному, комплексному вивченні й аналізі норм національного та міжнародного екологічного права крізь призму сучасних екологічних викликів і загроз, спричинених збройною російською агресією, а також можливості власників водних об'єктів обчислювати збитки, завдані водним ресурсам з метою отримання репарацій для відновлення екосистем. Обрана мета зумовила постановку і вирішення таких завдань:

проаналізувати положення ЗКУ та ВКУ на предмет можливості набуття водних об'єктів на праві приватної

власності;

дослідити положення національного екологічного законодавства країн-членів ЄС задля визначення юридичної можливості набуття на праві приватної власності водних об'єктів;

сформувані пропозиції до національного законодавства у частині правового регулювання права приватної власності на водні об'єкти.

РЕЗУЛЬТАТИ

Правові засади права власності на водні об'єкти визначаються кількома основоположними нормативно-правовими актами земельного та водного законодавства України, а саме ЗКУ та ВКУ. Так, ВКУ закріплює виключну власність Українського народу на воді (водні об'єкти), а відтак, надаються тільки у користування. Український народ здійснює право власності на воді (водні об'єкти) через Верховну Раду України, Верховну Раду Автономної Республіки Крим і місцеві ради [1]. Однак відповідно до положень ч. 2 ст. 59 ЗКУ громадянам та юридичним особам за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування можуть безоплатно передаватись у власність замкнені природні водойми (загальною площею до 3 га) [2].

У доктрині права висловлюється думка, що подібна неузгодженість пояснюється різним часом розроблення та прийняття зазначених кодифікованих актів. Так, ВКУ прийнято 6 червня 1995 р., тоді як ЗКУ – 25 жовтня 2001 р. Тобто ці два нормативно-правові акти прийнято з різницею в часі в 6 років [3, с. 124]. Вважаємо, що цю позицію можна повністю нівелювати, враховуючи факт чинності ЗКУ 1990 р. на час прийняття ВКУ 1995 р., що у ч. 4 ст. 4 містив положення, що не можуть передаватись у право приватної власності землі водного фонду за винятком невеликих (до 3 га) ділянок водойм і боліт, що входять до складу угідь сільськогосподарських підприємств, селянських (фермерських) господарств [4]. Тобто зміст норми ч. 4 ст. 4 ЗКУ 1990 р. фактично кореспондує зміст норми ч. 2 ст. 59 чинного ЗКУ. Тому фактично єдиним поясненням такої колізії необхідно вважати відсутність сталої визначеної позиції як серед науковців, так і серед судової практики стосовно можливості набуття права приватної власності на водні об'єкти.

Основоположні засади права власності на природні ресурси знайшли своє відображення і в Основному Законі нашої держави – Конституції України (КУ). Відповідно до положень ст. 13 КУ земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу [5]. Тобто саме Український народ визнаний суб'єктом права власності на всі перераховані у ст. 13 КУ об'єкти, зокрема воді. Додамо, що належність права власності на природні ресурси Українському народу текстуально перенесено також до ст. 4 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища» та ст. 324 Цивільного кодексу України (ЦКУ). Отже, у КУ чітко зазначено, що водні об'єкти можуть належати виключно Українському народу. Однак, що це за форма власності «власність Українського народу» у КУ та інших нормативно-правових актах не визначено та не деталізовано. Наголосимо, що ч. 4 ст. 13 КУ також декларує

забезпечення з боку держави захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, які проголошуються рівними перед законом, і тим самим визнаючи можливість існування й інших суб'єктів права власності на природні ресурси окрім Українського народу.

Зазначимо, що у доктрині права питання права власності Українського народу детально розглянуто на монографічному рівні В.В. Носіком [6]. Так, на думку науковця право власності Українського народу можна розглядати як одну з основних гарантій, що надають народові України можливість вільно розпоряджатися, володіти та користуватись об'єктами природи в межах державних кордонів України забезпечувати використання землі та інших природних ресурсів у національних інтересах України, застосовувати всі передбачені в КУ та міжнародно-правових актах гарантії захисту права власності від будь-яких посягань та претензій не тільки з боку державних органів, а й з боку інших держав. Наголосимо, що в науці екологічного права сформувалося дві протилежні позиції з питання власності Українського народу. Одні стверджують, що така форма власності не повинна позбавляти права власності інших суб'єктів: фізичних та юридичних осіб, а така конструкція форми власності Українського народу надає зазначеним у ст. 13 КУ об'єктам особливого режиму та захисту. Інші науковці вважають таке закріплення застарілим, таким що суперечить головним ознакам права власності, а отже приватноправовій концепції загалом. Тому такі положення необхідно змінити [7]. Вважаємо, що закріплення у КУ такої форми власності, як право власності Українського народу, покликано забезпечити особливий режим функціонування та розпорядження вказаними об'єктами, створити їх належний захист та збереження. Окрім цього, КУ прийнято 28 червня 1996 р., тобто Українській державі було всього 5 років. Тому орієнтуючись на це та на радянське минуле України (усе належало державі) ці норми можна вважати більш декларативними, такими, що демонструють характер нової держави та основні засади її політики. Саме тому ми наголошуємо, що задекларована власність Українського народу не може обмежувати інші форми власності, насамперед приватну. А відтак, вести мову стосовно явної суперечності ч. 2 ст. 59 ЗКУ положенням ст. 13 КУ неможна.

Переходячи до безпосереднього розгляду питання права приватної власності на водні об'єкти, закріплене ЗКУ, передусім потрібно визначитися з термінологічним складником цього дослідження: дефініцією «водний об'єкт», до якого ВКУ відносить «природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (море, лиман, річка, струмок, озеро, водосховище, ставок, канал (крім каналу на зрошувальних і осушувальних системах), а також водоносний горизонт». Однак водні об'єкти не можуть існувати самі собою, оскільки вони займають певну частину земельної ділянки, яку ще називають землями водного фонду, до яких належать землі, зайняті морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами, незайнятими лісами; прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм, крім земель, зайнятих лісами; гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них; береговими смугами водних шляхів (ст. 4 ВКУ, ст. 58 ЗКУ)

[1, 2]. Саме тому специфіка правового регулювання права власності на води, як і права водокористування, виявляється в дуальності, що охоплює правові засади земельного та водного законодавства.

Відповідно до ч. 2 ст. 59 ЗКУ, як вже вище зазначено, громадянам та юридичним особам за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування можуть безоплатно передаватися у власність замкнені природні водойми (загальною площею до 3 га). Тобто ключовими є три ознаки для набуття права власності на водні об'єкти за Земельним законодавством України: 1) їхня загальна площа не перевищує 3 га; 2) вони є замкненими; 3) вони є природними, а не створеними штучно. Однак у науці екологічного права немає єдиної позиції з того, чи можуть водні об'єкти належати на праві приватної власності. Так, О.М. Шуміло стверджує, що можлива виключно державна власність на води, але їх надання громадянам та юридичним особам виключно у користування [8]. Науковець, обґрунтовуючи власну позицію, застосовує як аргумент положення ст. 150 Господарського кодексу України (ГКУ), відповідно до якого суб'єктам господарювання може передаватися у власність земля із закритими водоймами, ділянками лісів, загальнопоширеними корисними копалинами, що знаходяться в ній, зокрема громадянам для ведення фермерського господарства, а також сільськогосподарським підприємствам – для господарської діяльності [9]. Науковець звертає увагу, що в цій статті хоча і зазначається про передавання у приватну власність водних об'єктів, але формулювання зовсім інше: «передаватися у власність земля із закритими водоймами», тому ключовим є саме слово земля. Так, окрім ЗКУ, інші нормативно-правові акти дозволяють так само отримати у власність замкнену водойму, однак таке право власності буде розповсюджуватись виключно на землі під водою, тобто на землі водного фонду.

З іншого боку, певні науковці стверджують про можливість отримати у приватну власність саме водні об'єкти, стверджуючи на «приватноправовій концепції водних об'єктів». Так, М.Л. Муравська, проаналізувавши витоки римського права, законодавство інших країн, СРСР, стверджує, що зараз нові правові позиції, які засновані на ринковій економіці, дають змогу створити інститут права приватної власності водних об'єктів [3, с. 125-126]. Тобто, зважаючи на особливості ринкової економіки загалом (яка зараз запроваджена в систему економіки України): її можливість збалансовуватись з мінімальним втручанням держави, можна стверджувати, що запровадження інституту права приватної власності на водні об'єкти тільки сприятиме їх раціональному використанню без втручання органів державної влади та місцевого самоврядування.

Аргументом на користь того, що право приватної власності поширюється саме на землю під водним об'єктом є ч. 2 ст. 79 ЗКУ: право власності на земельну ділянку поширюється в її межах на поверхневий (грунтовий) шар, а також на водні об'єкти, ліси і багаторічні насадження, які на ній знаходяться, якщо інше не встановлено законом та не порушує прав інших осіб. Тобто в самому ЗКУ є по суті двозначна позиція: з одного боку, ч. 2 ст. 59 каже прямо про можливість отримати у право приватної власності саме водні об'єкти, а ч. 2 ст. 79 додатково вказує, що право власності на землю

поширюється і на водні об'єкти над такою землею. Тому можна стверджувати, що у ч. 2 ст. 59 просто вказується на можливість безоплатно отримати у право приватної власності землі водного фонду, а вже таке право власності буде поширюватись і на водні об'єкти.

На нашу думку, більш переконливою є саме думка науковців, які стверджують, що у ч. 2 ст. 59 ЗКУ йдеться саме про право власності на об'єкти водного фонду, тобто про можливість безкоштовного їх отримання. Доцільність запровадження інституту права приватної власності на водні об'єкти можна аргументувати тим, що фактично Україна є однією з найменш забезпечених водою країною Європи. За стандартами Європейської економічної комісії ООН держави, водні ресурси якої не перевищують 1,5 тис. м³ річного стоку на людину, вважається незабезпеченою водою. В Україні ж доступні для використання запаси на одну людину складають 1,09 тис. м³ – у середньоводні роки, та 0,62 тис. м³ – у маловодні. Фактично Україна є одною з найменш забезпечених водою країн в Європі [10]. Так, хто як не кожен власник кожного окремого водного об'єкта буде знати, як саме використовувати його найбільш ефективно та раціонально. Окрім цього, починаючи з 24 лютого 2022 р. в Україні триває повномасштабна війна, яка спричинила величезної шкоди усьому навколишньому природному середовищу, зокрема й водним об'єктам (підлив Каховської ГЕС, руйнація берегової лінії, забруднення вод мастилами та паливом, засмічення водних об'єктів металами, військовою технікою тощо). За даними оновленого оцінювання Світового банку «Швидке оцінювання шкоди та потреб в Україні» станом на 24 лютого 2023 р. прямі збитки від пошкодження об'єктів водопостачання і водовідведення становили 2,2 млрд дол. США. Втрати загалом оцінювали приблизно в 7,5 млрд дол. США [11]. Так, водним ресурсам України нанесено коло сальних збитків, що включають забруднення, засмічення, вичерпання та інші дії стосовно водних ресурсів, які можуть погіршити умови водопостачання, завдати шкоди здоров'ю людей, спричинити зменшення рибних запасів та інших об'єктів водного промислу, погіршення умов існування диких тварин, зниження родючості ґрунтів та інші несприятливі явища внаслідок зміни фізичних і хімічних властивостей вод, зниження їх здатності до природного очищення, порушення гідрологічного і гідрологічного режиму вод. Фактично через дії російського окупанта Україна опинилася на межі екологічної катастрофи. Запровадження інституту права приватної власності на об'єкти водного фонду може допомогти у післявоєнній відбудові нашої країни, оскільки кожен власник отримає можливість відшкодування збитків, заподіяних для кожного окремого водного об'єкта, а відтак зможе пришвидшити темпи відновлення. Причому залишиться індивідуальний підхід. Водночас таке запровадження права приватної власності повинно бути підкріплено додатковим наглядом за використанням кожного водного об'єкта з метою недопущення зловживання власниками таких об'єктів та дотримання балансу приватно-публічних екологічних інтересів.

В якості додаткового аргументу наведемо законодавство деяких країн ЄС в частині можливості набуття у приватну власність водних об'єктів. Так, у французькому законодавстві, а саме в Екологічному кодексі є положення, які в певних випадках дозволяють набути у

право приватної власності водні об'єкти. Так, відповідно до ст. L215-2, якщо два береги належать різним власникам, кожен з них має право власності на половину русла, дотримуючись лінії, яка, як передбачається, проведена посередині водотоку. Також відповідно до ч. 1 цієї статті русло недержавних водотоків належить власникам обох берегів [12]. У Німеччині встановлено загальне правило: відповідно до п. 4 Закону «Про водний баланс» встановлено, що федеральний уряд має право власності на федеральні водні шляхи відповідно до правил водних шляхів. Однак згідно з п. 4 Державного водного закону води другого та третього класу належать власникам прибережної власності [13]. Досить цікавим є регулювання права власності на водні об'єкти у Швеції. Так, у гл. 2 ст.1 Екологічного кодексу вода у цистерні, колодязі чи іншому джерелі належить особі, якій належать цистерна, колодязь чи джерело води. Вода в джерелі або штучному ставку належить тому, хто володіє землею під водним об'єктом. Над іншими відкритими і підземними водами переважає особа, якій належить водна або земельна ділянка, з обмеженнями, встановленими цим Законом, і якщо інше не випливає з права іншої особи [14]. Так, можна зробити висновок, що у країнах Європи загалом є можливість мати у приватній власності водні об'єкти, окрім певних обмежень, встановлених законом. Стосовно Швеції, там діє схожий підхід, який зараз застосовується в Україні – той, хто володіє землями водного фонду, володіє і водним об'єктом.

Список використаних джерел

1. Водний кодекс України: Закон України від 06.06.1995 № 213/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 24. ст.189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text>
2. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. 27 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
3. Муравська М.Л. Права на природні води: приватноправова концепція. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 4. С. 124-127.
4. Земельний кодекс України: Закон України від 18.12.1990 № 2768-III. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 10. 98 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561-12#Text>
5. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
6. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу: монографія. Київ, 2006. 544 с.
7. Екологічне право / А.П. Гетьман та ін. Харків, 2021. 552 с.
8. Шуміло О.М. Право власності на води та право користування водними об'єктами (їх частинами) на умовах оренди. *Westudents*. URL: <https://westudents.com.ua/glavly/59657-4-pravo-vlasnost-na-vodi-ta-pravo-koristuvannya-vodnimi-obkтами-h-chastinami-na-umovah-orendi.html>
9. Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №18-22. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
10. Яловий К. Як Україні не залишитися без питної води? *Interfax – Ukraine*. 28.09.2021. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/770389.html>
11. Лише 65% українців мають доступ до централізованого водопостачання. *Рахункова палата*. 14.06.2023. URL: <http://rp.gov.ua/PressCenter/News/?id=1561>
12. Code de l'environnement: Version en vigueur au 09 décembre 2020. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006074220/LEGISCTA000006176466/2020-12-09/#LEGISCTA000006176466
13. Landeswasserrecht. URL: https://www.lexsoft.de/cgi-bin/lexsoft/justizportal_nrw.cgi?t=169909518791566287&sessionID=1177626509325458233&source=link&highlighting=off&templateID=document&chosenIndex=Dummy_nv_68&xid=7390214,5
14. Vattenlag 27.5.2011/587. URL: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110587#L2P1>

References

1. Water Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 06.06.1995 No. 213/95-VR. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1995, No. 24, Art. 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text> [in Ukrainian].
2. Land Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 25.10.2001 No. 2768-III. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2002. No. 3-4. Art. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> [in Ukrainian].
3. Muravska M.L. Rights to natural waters: a private law concept. *Legal Scientific Electronic Journal*. 2014. No. 4. pp. 124-127. [in Ukrainian].

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, хочемо зауважити, що зараз Україна потребує запровадження інституту права приватної власності на водні об'єкти, зважаючи на необхідність післявоєнної відбудови нашої країни. Кожен власник найкраще визначить розмір відшкодування та характер такого відновлення об'єктів водного фонду. Зазначена позиція чітко простежується у законодавстві країн – членів ЄС, до якого Україна незабаром вступить.

На основі всього зазначеного хочемо запропонувати внести зміни до ст. 6 ВКУ – ч. 1 необхідно викласти у такій редакції: «Води (водні об'єкти) можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності». Водночас потребує обов'язкового закріплення перелік водних об'єктів, що є виключною власністю Українського народу, а також встановлення обмежень на можливість набуття водних об'єктів до приватної чи комунальної власності. Вважаємо за доцільне також додати до ст. 6 ВКУ положення зі встановлення необхідності проведення двічі на рік додаткового державного нагляду (контролю) у сфері використання та охорони водних об'єктів, які перебувають на праві приватної власності.

Крім того, правові засади права власності на водні об'єкти повинні враховувати баланс публічних та приватних екологічних інтересів, а також забезпечувати справедливий доступ до важливих природних ресурсів, що є ключовим інструментом для досягнення сталого розвитку, збереження довкілля та задоволення потреб сучасного суспільства.

4. Land Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 18.12.1990 No. 2768-III. *Bulletin of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR*. 1991. No. 10. Art. 98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561-12#Text> [in Ukrainian].
5. Constitution of Ukraine. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1996. No. 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [in Ukrainian].
6. Nosyk V.V. Land ownership of the Ukrainian people: monograph. Kyiv, 2006. 544 p. [in Ukrainian].
7. Environmental law / A.P. Hetman et al. Kharkiv, 2021. 552 p. [in Ukrainian].
8. Shumylo O.M. Ownership of water and the right to use water objects (parts of them) on lease terms. Westudents. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/59657-4-pravo-vlasnost-na-vodi-ta-pravo-koristuvannya-vodnimi-obktami-h-chastinami-na-umovah-orendi.html> [in Ukrainian].
9. Economic Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 436-IV dated January 16, 2003. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2003. №18-22. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian].
10. Yalovyi K. How can Ukraine not run out of drinking water? Interfax – Ukraine. 09/28/2021. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/770389.html> [in Ukrainian].
11. Only 65% of Ukrainians have access to centralized water supply. Accounting Chamber. 14.06.2023. URL: <http://rp.gov.ua/PressCenter/News/?id=1561> [in Ukrainian].
12. Environmental Code: Version in force as of December 9, 2020. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006074220/LEGISCTA000006176466/2020-12-09/#LEGISCTA000006176466
13. Landeswasserrecht. URL: https://www.lexsoft.de/cgi-bin/lexsoft/justizportal_nrw.cgi?t=169909518791566287&sessionID=1177626509325458233&source=link&highlighting=off&templateID=document&chosenIndex=Dummy_nv_68&xid=7390214.5
14. Water Act 27.5.2011/587. URL: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110587#L2P1>

Yehor ZAVIALOV

student, Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2081-2634>
e-mail: zavialov00002@gmail.com

Oleksandr MATSAK

student, Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1328-9734>
e-mail: Mr.DanSkyy@gmail.com

PRIVATE OWNERSHIP OF WATER BODIES: DOES IT EXIST?

In modern conditions, when the issue of conservation and rational use of water resources of Ukraine is gaining special attention in the conditions of armed Russian aggression, the analysis of the legal basis of the ownership of water bodies receives a new impetus for research and is especially relevant from the point of view of the possibility of the owners of water bodies calculate damages caused to water resources - a direction that includes pollution, clogging, depletion and other actions on water resources that can worsen water supply conditions, harm people's health, cause a decrease in fish stocks and other objects of water fishing, deterioration conditions for the existence of wild animals, a decrease in soil fertility and other adverse phenomena due to changes in the physical and chemical properties of waters, a decrease in their ability to natural purification, a violation of the hydrological and hydrogeological regime of waters. It was emphasized that water resources are a key factor not only for ecological stability, but also for the socio-economic development of the country. Regulation of ownership of water bodies has a significant impact on the efficiency of water resources management, access to drinking water, agricultural production and other important aspects of the life of the population and the state. Taking this into account, the central place of the conducted research is devoted to the issue of the existing conflict of provisions of the Land and Water Codes of Ukraine in the sphere of settlement of the issue of ownership of water objects from the position of the ratio of public and private environmental interests. Separate aspects of this issue are considered from the standpoint of national judicial practice and analysis of international environmental law. It has been proven that in some cases, the national legislation of some EU member states provides for the possibility of acquiring the right of private ownership of water bodies. The paper also highlighted doctrinal approaches to understanding the essence of the Ukrainian people's ownership of natural resources, including water. Summing up, it is argued that the study of conflicts in the legal regulation between the Land and Water Codes of Ukraine is relevant and important for ensuring sustainable water management and protecting the rights of citizens. Appropriate amendments to the Land Code of Ukraine were developed and proposed.

Keywords: ecological interests, damage caused to water resources, closed natural reservoirs, the right to water fund land, conflicts of law